

Mustaqil gazeta HURRIYAT

1996-yil dekabr dan chiqa boshlagan E-mail: hurriyat@yandex.ru № 11 (473) 2006-yil 21-mart

«HURRIYAT»ga 2006 йил учун обуна йил бўйи давом этади Газетамизни ўқиб боринг, ютқазмайсиз! Нашр кўрсаткичи — 233

Айём

ХАМАИ Эриб битди поёнсиз қорлар, яна кўҳна замин туллади. Водийдаги замин ўриклар бир кечада оппоқ гуллади. Оқ булутлар ерга кўндими, мўбжизалар бўлдики содир? Оҳ, нақадар ажойиб тунда оқ машғала экилган водий. Энди сафсар кечаларда оқ машғалалар тутиб, улугвор кенгликларда кезар чиройли кундузларни ахтариб баҳор.

Шавкат РАХМОН

Анъана

БАҲОР ҚАЙТАБЕРАДИ...

О-о-о-о ҳа-а-а-м-ма-о Наврўзга-а-а? Ҳо-о-ов... Бу жарчининг овози бўлди. Ҳамма қишлоқликларни Наврўзга чорлови. Қишлоқларда ана шундай одат бор. Тўй-маъракаларга халқни жарчи чақиради. Одамларни саҳарлаб уйғотади, оғоҳлантиради. Бугунги чорлов — хушбахар бўлди. Наврўзи айём келди дегани бўлди. Қишлоқ аёлларининг жони тошдан бўлади. Кунгли кўёш нуридан яраллади. Тонг оқармасдан уйғонади. Ярим тунда ухлайди. Бугун ҳам Салима эрта уйғонган. Ҳовлиларни супуриб-сидиради. Кўтондаги бузоқларга хашак ташлади. Чорловни эшитиб тани яиради. Бугун ўзгача кун бўлади. Дўғоналари билан яйраб гурунгуллашади. Дилда йиғилган гапларини айтиб дардлашади, ҳасратлашади. Эрларининг ёмони яшириб, яхисини ошириб гапириватади. Бу ўзбек аёлнинг аёллик фазилати.

ин уйга қайтмайди. Бу барча бало-қазо далада қолсин, қишлоққа кирмасин дегани бўлади. *** Атроф ям-яшил. Яйловда тўрт-беш қора кўринди. Улар қишлоқ ошпазлари бўлди. Улар кун юзи кўринмасдан келган. Бири кумдон остига олов ёқса, яна бири катта қозон осилган ўчоққа ўтин қалайди... Ана яна ўн чоғли одам келяпти. Уларни қишлоқ оқсоқли жўнатган. Улар сабази, пиёз, гўштни майдалаб тўғраш учун келган. Эрталаб ўтин олиб келишга кетган бўз болалар келишиди. Эшакларига ортиб келинган ўтинларни бир жойга тахлаб қўйишди...

диган бўлди. Оқсоқол курашни Алимов домла олиб боради, деди. Эл норози бўлди. Баъзилар этагини қоқиб кетмоқчи-да бўлди. Чунки Алимов курашни замонавий бошқаради. Шу боис Саломхондин полвон курашни бошқарадиган бўлди. Курашни Ҳасан бобо билан Турдикул бобо бошлаб берди. Катталарни хафа қилиб бўлмади. Уларнинг фотихасини олган эл кўкаради... Бу пайт айрим болалар чиллик ўйнайди. У қадимги ўйин. Болалар жойида икки қарич чиқадиган йўғон таёқ, бир қарич келадиган новда чўп бўлади. Улар иккига бўлиниб ўйнайди. Бир гуруҳ айлана қилиб чизилган гир ёнида қолади. Иккинчи узоқроқда туради. Гир ёнида қолганда она таёқ билан чўпларни уриб учиради. Гирдан узоқдагилар чўпни тушган жойидан қайтариб гирга отади. Гир кўриқчиси бунга йўл қўймайди. Агар чўп гир ичига тушса, иккинчи гуруҳ гир ёнига келиб ўйинни давом эттиради.

Хабар

НАВРЎЗ ТҶЙЛАРГА УЛАНИБ КЕТДИ

Тошлоқ Фаргона вилоятининг жадал ривожланган, ижтимоий-иқтисодий, маданий-маърифий ислохотлар қизгин кечаётган етакчи туманларидан бири ҳисобланади. Айниқса, кейинги бир-икки йил ичида бу ерда рўй берган ижобий ўзгаришларни кўриб, кўз қувонади. Фикримизнинг далили учун, ўлкамизни Наврўз шодиёналари қамраб олган шу улуг кунларда бу ерда рўй берган олижаноб воқеалардан мисол келтирайлик. Ўзбекистон-Жанубий Корея хусусий кўшма корхонаси "Сталласт"нинг дастлабки цехлари ишга туширилди. Ҳозирча 500 нафар ва яқин орада 1000 нафар ишчи ўрнига эга бўлиши кутилаётган мазкур кор-

хонада маиший хизмат техникаси — пластмасс идишлар, автомобиллар учун эҳтиёт қисмлари, кондиционер, музлаткич ва чанг юттичлар ишлаб чиқарилади. Пластмасс идишлар аллақачон мамлакатимизнинг деярли барча вилоятларига тарқатилмоқда. Фурқат ва Тўхтабоев номли маҳалла фуқаролар йиғинларида, Бесаранг, Бирлик ҳамда Сидди қишлоқларида шинам чойхона, тўйхона ва бошқа маиший хизмат нуқталарга эга бўлган маҳалла гузарлари мажмуалари ҳамда савдо марказлари қурилиб, ишга туширилиши ҳам Наврўзнинг ўзига хос янгиликларидир.

нов мудирлик қилаётган туман халқ таълими бўлимининг ташаббуси билан ўтказилган катта тўй маросимини олайлик. Биргина мана шу тадбир учун туманинг обрўли тадбиркорларидан Раҳматилло хожи Камоллов 530 минг ва Эрали хожи Эгамбердиев 200 минг сўмдан маблағ ажратишди. Бу ерда 17 нафар кичик-тойга бош-оёқ сарпо қилиниб, чиройли кийинтирилган ва улардан ҳар бирига омонат дафтarchаси очтирилиб, ўн минг сўмдан пул ўтказилган эди. Тўқин-сочин нозу неъматлар ва таниқли санъат усталарининг куй-қўшиқларидан файз топан дабдала тўйга туман ҳокими Холматжон Комиловнинг ўзи бошчилик қилди.

С. КАҲХОРОВ, "Hurriyat" муҳбири

Тадбир

ГЛОБАЛЛАШУВ ВА МИЛЛИЙ МЕНТАЛИТЕТ

Яқинда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Ахборот ва коммуникация технологиялари масалалари қўмитаси Тошкент ахборот технологиялари университети билан ҳамкорликда ўтказган илмий-амалий конференция шундай номланди. Унда Қонунчилик палатаси депутатлари, сенаторлар, сиёсий партиялар ва жамоат ташкилотлари вакиллари, Ўзбекистон Алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги, бир қатор вазирликлар ва идоралар, олий ўқув юртлири профессор-ўқитувчилари ҳамда талабалар иштирок эттишди. Тадбирда "Жамиятнинг ахборотлаштиришининг ҳуқуқий асослари" мавзусида мавзуида қилган Ахборот ва коммуникация технологиялари масалалари қўмитаси раиси Хуршид Дўстмуҳаммад, эркин фуқаролик жамияти қуришда ахборот-коммуникация технологияларининг ўрни бекиёслиги, бугунги кунда ҳаётийимизга интернет, веб-сайт, электрон карточка каби тушунчалар кириб келганлиги, булар асосида етарли ҳуқуқий база яратилганлиги ва бу борадаги ишлар давом этаётганлиги, бунга мисол қилиб эса, "Электрон имзо тўғрисида"ги қонунни мисол қилиб келтириш кераклигини таъкидлаган бўлса, "Глобаллашув шароитида ахборот хавфсизлиги муаммолари" мавзусида мавзуида қилган Олий Мажлис Сенати Ташқи Сийосат масалалари қўмитаси раиси Соҳиб Сафоров, интернет глобаллашувнинг визиткаси эканлиги, бугунги кунда ҳеч қандай куч глобаллашувга тўқинлик бўлмағлиги ва ахборот хуружининг етти хил кўриниши ҳақида тўхтади.

Жараён

Глобал тармоқнинг ҳаётийимизга кириб келиши журналистикада янги йўналиш вужудга келтирди. Бу интернет-журналистика бўлиб, у эъга хос қатор хусусиятларга эга. Тармоқ учун материал тайёрлаш жараёнида бу хусусиятларни инобатга олиш ўта муҳим.

ИНТЕРНЕТ - ЖУРНАЛИСТИКА

эндиги эскича ёзиб бўлмайди Аксар ҳолларда биз техниканинг ривожланиши журналистикага қанчалик таъсир этганлигини ўйламаймиз ҳам. Дастлаб матбуотнинг кириб келиши билан бошланган ушбу соҳа тараққиёт туфайли радио ва тележурналистикани ҳам ўз ичига олганлиги биз учун оддий ҳолга айланган. Газета журналистикаси радио журналистикасидан, уларнинг хар иккаласи тележурналистикадан фарқ қилиниши англаш учун соҳа мутахассиси бўлиш шарт эмас. Улар орасидаги тафовут кўп жиҳатдан техник имкониятлар билан боғлиқ. Бу ҳол журналистага ўз фаолиятини амалга ошириш жараёнида қатор хусусиятларни инобатга олишга ундайди. Интернет-журналистика энг янги технология маҳсули эканлиги сабабли ўзининг тезкорлиги билан ажралиб туради. Унинг ўзига хос хусусиятлари ҳақида куйида алоҳида сўз юритилиши боис ҳозир журналист ва Интернет муносабатининг мавжуд икки томони ҳақида сўз юритсак. Бир томондан, глобал тармоқ журналист учун ўзи тайёрлаган материални жойлаштириш мақони бўлса, бошқа томондан, у ахборот манбаи саналади. Тармоқдаги манбаларнинг сони, тури шунчалик кўпки, уларни ҳисоблашнинг имконияти йўқ. Бу эса вақт, билим ва кўникма талаб этади. Тажрибали фойдаланувчи керакли факт ва рақамларни, айрим шахслар ҳақидаги маълумотни, уларнинг фикрини топиш йўллари билди. Шу билан бирга, (Давоми 6-бетда)

Аҳвол

Самарқанд шаҳрида яшовчи, ёши етмишини қоралаб қолган Ҳамид ота Сафаров икки йилдан бери судмасуд сарсон. Бояқш ўзи сотиб олган мулкка эгалик қилолмайди. — Углимни Россияга ишга жўнатдим. Пул юборди. Бекорга ётмасин деган мақсадда эскироқ "Жигули" сотиб олдим. Уни ишсиз юрган жияним номига расмийлаштирдим. Аввалига ҳаммаси бинийидек эди. Жияним кира ишлаб, тўрт-беш сўм бериб турганди. Билмадим, негадир, бирдан айниди қолди, — деб нолийди отахон. — Машина меннинг номимда деб уни бермай қочиб юрган алам қилди. — Уни ўз номингизга расмийлаштириб, ижарага берсангиз бўлмасмиди? — Нима қилай, жиянимга ишонгандим... Ота ёлгон гапирди. Ўзи ва Россияда ишлаётган ўглининг номида мулк бўлишини истамаган. Бу нарса фақат Ҳ. Сафаровнинг фожияси эмас. Аслида мулк таллашиб юрганлар қанчадан-қанча. Бунинг сабаби тоталитар давр тартибларига бориб тақалади. Илгари қонунчиликда мол-мулкни

гиз, бирортасининг номида машина йўқ. Уй-жойлар масаласида ҳам аҳвол шу. Бировларнинг номига ўй олиб қўйган бойваччалар газ, электр тўловини ҳам "жиян"лари гарданига ташлаб, бемалол юришибди. Авваламбор ёмон ниятдан Худонинг ўзи асрасин-у, аммо охир-охибатда Ҳамид отанинг савдоси уларнинг тираси, учта машинаси бор деган мазмунда шикоят тушган. Тошкентдан келган текширувчилар аҳволни обдон ўрганишди. Маълум бўлишча, юқорида санаб ўтилган мол-мулкнинг бирортаси, ҳатто ўзи яшаб турган квартира ҳам раҳбарнинг номида эмас экан...

БИРОВНИНГ НОМИДА ЯШАЁТГАНЛАР

ёхуд ўз мулкни бошқага расмийлаштириш оқибатлари хусусида ҳам бошга тушмаслигига ким қарол беради? Бир ҳуқуқшунос танишим бор. Тақдир тақозоси билан бошқа вилоятта ишга кетди. Ҳовлисини берип яшаш, аммо уй-жойга қараб туриш шарт билан қариндошига хатлаб берганди. Вақти келиб Самарқандга қайтганда ўзининг уйини халиги фуқародан... суд орқали қайтариб олди. Тўқсонинчи йилларнинг бошида қизик воқеанинг гувоҳи бўлганман. Вилоятдаги раҳбарларнинг бири устидан унинг иккита ҳовлиси, қвар-

КўнгиЛ МАЛҲАМИ

Халқимизнинг кўҳна қадриятларини ўзида ифода этган Наврўз байрами арафасида муҳтожларга ёрдам бериш, беморлар ҳолидан хабар олиш эзгу одатларимиздан. Лекин биз беморлар ушбу байрам арафасида бизни даволаётган Гулнора Равшановна бошчилигидаги бир гуруҳ шифокорларни байрам билан табриклаб, ўзимизнинг сатомий тилақларимизни билдирмоқчимиз. Президентимиз 2006 йилни "Шифокорлар ва ҳомийлар йили" деб эълон қилганининг ўзи сизларнинг касбларингизга ва юзларга бўлган халқимизнинг юксак эътиборидир. Шифокор бўлиш ҳар кимнинг ҳам қўлидан келавермайдиган касбдир. Бунинг учун кишидан жуда катта фидойилик, сабр-матонат ва билим кераклигини ши-

фокорларнинг иш фаолияти билан танишганимдан сўнггина амин бўлдим. Беморнинг даво топиши йўлида бир неча тунни кунга улаб, ўз оиласи дийдоридан ҳам кечиб фақат таҳсинга лойиқдир. Ушбу байрам муносабати билан сиз ва сиз бошчилик қилаётган жамоани кўтлаб қоламиз, ўмингизга узун, ризкингиз бутун бўлишини сўраб, бир гуруҳ беморлар номидан Насиба ШОМАҲМУДОВА

Лутф

«Жамият ва мен» танловига

Таклиф

Билмайман — бу ибора қачон пайдо бўлган ва «шоир» деганда ким, қайси шоир кўзда тутилган. Балки бу бирикма-хулоса Ясавий бобомизга нисбатдир, балки халқимиз бу қанотли сўзларни, афоризм-ҳикматдан сабоқ бериш даъватини Навоий ҳазратлари табаррук номлари билан боғлагандир.

Шу йўсин «Шоир айтмоқчи...» ибораси бир фикр-хулоса мантигини асослаши, мустаҳкамлаши, исботлаши, далил келтириш учун ишлатилар ва бу хулоса ўқувчи шурғига қайтиб чиқмас қилиб «михланар» эди.

«Шундай яшар одатда одам» 60-йилларда собиқ СССРда «илмиллик» фасл — Хрущёвча демократия, хур фикрлик асри бошланганди. Унга кўра инсон ҳаётда курашиб яшаш, тиниб-тинчимаслиги, ўзига ором раво кўрмаслиги, кўтаринки руҳ ва энтузиазм билан яшаш тақазо қилинарди.

«Шундай яшар одатда одам» 60-йилларда собиқ СССРда «илмиллик» фасл — Хрущёвча демократия, хур фикрлик асри бошланганди. Унга кўра инсон ҳаётда курашиб яшаш, тиниб-тинчимаслиги, ўзига ором раво кўрмаслиги, кўтаринки руҳ ва энтузиазм билан яшаш тақазо қилинарди.

«Шундай яшар одатда одам» 60-йилларда собиқ СССРда «илмиллик» фасл — Хрущёвча демократия, хур фикрлик асри бошланганди. Унга кўра инсон ҳаётда курашиб яшаш, тиниб-тинчимаслиги, ўзига ором раво кўрмаслиги, кўтаринки руҳ ва энтузиазм билан яшаш тақазо қилинарди.

«Шундай яшар одатда одам» 60-йилларда собиқ СССРда «илмиллик» фасл — Хрущёвча демократия, хур фикрлик асри бошланганди. Унга кўра инсон ҳаётда курашиб яшаш, тиниб-тинчимаслиги, ўзига ором раво кўрмаслиги, кўтаринки руҳ ва энтузиазм билан яшаш тақазо қилинарди.

«Шундай яшар одатда одам» 60-йилларда собиқ СССРда «илмиллик» фасл — Хрущёвча демократия, хур фикрлик асри бошланганди. Унга кўра инсон ҳаётда курашиб яшаш, тиниб-тинчимаслиги, ўзига ором раво кўрмаслиги, кўтаринки руҳ ва энтузиазм билан яшаш тақазо қилинарди.

«Шундай яшар одатда одам» 60-йилларда собиқ СССРда «илмиллик» фасл — Хрущёвча демократия, хур фикрлик асри бошланганди. Унга кўра инсон ҳаётда курашиб яшаш, тиниб-тинчимаслиги, ўзига ором раво кўрмаслиги, кўтаринки руҳ ва энтузиазм билан яшаш тақазо қилинарди.

«Шундай яшар одатда одам» 60-йилларда собиқ СССРда «илмиллик» фасл — Хрущёвча демократия, хур фикрлик асри бошланганди. Унга кўра инсон ҳаётда курашиб яшаш, тиниб-тинчимаслиги, ўзига ором раво кўрмаслиги, кўтаринки руҳ ва энтузиазм билан яшаш тақазо қилинарди.

«Шундай яшар одатда одам» 60-йилларда собиқ СССРда «илмиллик» фасл — Хрущёвча демократия, хур фикрлик асри бошланганди. Унга кўра инсон ҳаётда курашиб яшаш, тиниб-тинчимаслиги, ўзига ором раво кўрмаслиги, кўтаринки руҳ ва энтузиазм билан яшаш тақазо қилинарди.

«Шундай яшар одатда одам» 60-йилларда собиқ СССРда «илмиллик» фасл — Хрущёвча демократия, хур фикрлик асри бошланганди. Унга кўра инсон ҳаётда курашиб яшаш, тиниб-тинчимаслиги, ўзига ором раво кўрмаслиги, кўтаринки руҳ ва энтузиазм билан яшаш тақазо қилинарди.

«Шундай яшар одатда одам» 60-йилларда собиқ СССРда «илмиллик» фасл — Хрущёвча демократия, хур фикрлик асри бошланганди. Унга кўра инсон ҳаётда курашиб яшаш, тиниб-тинчимаслиги, ўзига ором раво кўрмаслиги, кўтаринки руҳ ва энтузиазм билан яшаш тақазо қилинарди.

«Шундай яшар одатда одам» 60-йилларда собиқ СССРда «илмиллик» фасл — Хрущёвча демократия, хур фикрлик асри бошланганди. Унга кўра инсон ҳаётда курашиб яшаш, тиниб-тинчимаслиги, ўзига ором раво кўрмаслиги, кўтаринки руҳ ва энтузиазм билан яшаш тақазо қилинарди.

«Шундай яшар одатда одам» 60-йилларда собиқ СССРда «илмиллик» фасл — Хрущёвча демократия, хур фикрлик асри бошланганди. Унга кўра инсон ҳаётда курашиб яшаш, тиниб-тинчимаслиги, ўзига ором раво кўрмаслиги, кўтаринки руҳ ва энтузиазм билан яшаш тақазо қилинарди.

«Шундай яшар одатда одам» 60-йилларда собиқ СССРда «илмиллик» фасл — Хрущёвча демократия, хур фикрлик асри бошланганди. Унга кўра инсон ҳаётда курашиб яшаш, тиниб-тинчимаслиги, ўзига ором раво кўрмаслиги, кўтаринки руҳ ва энтузиазм билан яшаш тақазо қилинарди.

иборасини андак бойитиб, «тагига сув кетди» иборасини «бир-бирин тагига сув қуяр» поэтик хулосаси билан тўлдирди. Инсон табиатан зулм ва ёвузликка мойиллигини ҳасрат ила эътироф этади. 1971 йилда ёзилган «Сув» шеърисида инсон удумларининг ажойиботлари ҳақида гапираркан, ниҳолни суғориши, ўзи сув ичиши, ортганини увол қилмай, бошидан қуйиши «ундан кейин...» «бекор қолганида» «бир-бирин тагига сув қуйиши» ҳолатларини шоирона нафосат ва донишмандона киноя билан баён қилади. Зиёлилар «... бир-бирин тагига сув қуяр» шеъриси иборасини тез-тез ишлатиб, ҳатто уни амалда қўлаб ҳам туришди...

«ХАРГИЗ ИЛТИМОСГА КУНИНГ КОЛМАСИН»

Халқимиз орасида бу жайдари иборани мавжудлиги вақтини ўлчаб, чегаралаб, белгилаб бўлмас керак. 1980 йили шоирнинг «Илтимо» шеъри эълон қилинган, иборанинг поэтик эквиваленти яра-

тилиб, 16 мисрани ташкил этган (сатрларни қўша 8 мисра бўлиши ҳам мумкин — М.С) бу асар 4 аргументга асосланган илтимос шеър. «Сен қайдан биласан» 4 марта такрорланиб, 4 қўфиядош сўз шеърининг муҳташам иморатига устун бўлиб турибди (Сўйлаётгандир, куйлаётгандир, уйлаётгандир).

Тўрт ташбҳнинг биринчисиди шоир: «Сен қайдан биласан» Балки юлдузлар

Балки юлдузлар

КЎХНА МЕРОС

Ўзбекистоннинг Эрон Республикасидаги элчиси бўлиб ишлаган Ўзбекистонда хизмат кўрсатган иқтисодчи, Самарқанд иқтисодий ва сервис институти профессори Эркин Хўжаев муҳбиримизга қуйидагиларни гапириб берди.

Эрон азаддан Шарк ва Ислон оламнинг бетимсол маданий ва илмий марказларидан ҳисобланган. Исфхон, Машҳад шаҳарларида жойлашган тарихий обидалар Самарқанддаги тарихий-маданий ёдгорликлар ўхшашдир.

Фаолиятим давомида икки дўст мамлакатнинг бири-бирини боғлиқ қўлаб ҳижратларини тарихий манбалардан ўрганиб чиқдим. Эрон музейларида Ўзбекистонга алоқадор жуда қўлаб экспонатни аёвсиз танқид, озодлиқ, хурлик, муқтадлик сари курашда даъватдан иборат эди.

Донишманд оломон қаршисида лол қоларкан: «Нимасан? Қандайин сехрли кучсан? Нечун томошага бунчалар ўчсан?» дея хитоб қилади ва асарни

«Қаринида ҳасратини ўйга толаман, Қачон халқ бўласан эй, сен — оломон?!» деган даъват-ният билан яқунлайди.

«ИТЛАР ОРАСИДАН ЎТСА КАРВОНИНГ...»

Халқимизда «Ит хурақ, қарвон ўтар» деган ҳикматли мақол бор. Ҳақиқатан ҳам ит хуриб, безовта қилгани билан қарвон тўхтаб қолмайди. Ўз йўлини давом эттиради. Бироқ шундай инсонлар бўладики, уларнинг бутун умри «қарвон итлар орасидан ўтиши» билан характерланади. Шоиримиз ҳам ўзини шундайин инсонлар сафида кўради ва 1981 йилда бу фалсафий хулосага бағишланган «Дейдилар...» шеърини ёзади.

Дейдилар, ит хурақ — ўтади қарвон, Ражсу балалардан Ёлмасин жонинг, Лектин алам қилар, Бир умр гурён, Итлар орасидан Ўтса қарвонинг...

Шоирнинг маснавийда битилган 10 мисрали бу шеъри ҳам 1980 йили ёзилган бўлиб, чорак асрдан ортиқ давр давоми-

Мен жуда ҳам истардимки, бугунги кунда Техрон музейларида сақланавтган, Соҳибқиронга тегишли бўлган иккита шамшир, Турбати Жом масжидига ҳадя этилган жундан тўқилган гилам ва архивларида мавжуд тарихимизга оид нодир кўзлемалар Республикага олиб келинса, Соҳибқирон бобомизнинг 670 йиллик тўйларига тўхфа бўлур эди. Убайдулло ХУЖАНИЁЗОВ ёзиб олди.

«ШОИР АЙТМОҚЧИ...»

нинг ўзи бир ҳикмат. Азиз-авлиёларнинг руҳи покларига суян, уларни тавоф қил, бироқ ўзингдан қолма, ҳаракатдан, меҳнатдан, ижоддан тўхтама. Ҳаётдан, тирикликдан ноўрин нолима.

Шундан, халқимиз орасида, бировга урдасидан чиқиб бўлмас илтимо билан мурожаат қилсангиз, шоирнинг урф бўлади: «Мен ўзим мададга зорманку, бола» мақолсифат сатри жавоб қилиб келтирилади...

«БАҲОР КУНЛАРИДА КУЗНИНГ ҲАВОСИ» Шоирнинг 1967 йили яратилган 16 мисрали, сарлавҳасиз, бош ва сўнгги сатри шундай аталган шеъри бор. Халқимиз ҳаётда мантисиз, қарама-қарши ҳолатларга дуч келинганда, гап билан амал мос келмаганда, ваъда бузилганда, ҳазил, истеҳзо, киноя билан ушбу поэтик сатрини айтишади.

«Мен кўркаман севиб қолишдан» 1970 йилда яратилган шеърлари орасида шоирнинг «Илтимо» асари ажралиб туради. Икки банд, саккиз қаторли бу шеър яралган захотик мухлисларга ёд бўлиб кетган. Ошиқона фалсафага йўрилган ушбу ёмби шеър «мен кўркаман севиб қолишдан» сатри билан ниҳояланади.

«Мен кўркаман севиб қолишдан» сатри билан ниҳояланади. Ишқий саргузаштларда хижрон, армону соғинчга кўнкан ошиқ-қаҳрамон айрилиққа бардош беради, фақат қайта севиб қолишдан кўрқади. «Мен кўркаман севиб қолишдан» поэтик ибораси шоирнинг 29 ғишда битилганлигини эсласангиз, унинг нақадар эрта донишмандлик либоси кийганидан ҳайрат бармогини тишлайсиз...

«БИР-БИРИН ТАГИГА СУВ ҚУЯР» Ўзбекда «тагига сув қуйди» деган ибора бор. Бунинг кўча маъносини рақиб, душман шахс ё гуруҳ бир-бирининг тагига сув қуйишга, яъни ўрнини бўшаштириб, қулатишга, йўқотишга, жисман ва руҳан маҳв этишга киришгани, ҳаракат бошлагани тушунилади. Шоир халқнинг ушбу

тилди. Шоир 6 бандли асарига вазиет тақозаси билан инсон эътирининг касу нокаста юзини солиши, сарғайиши, тупроқ билан тенг бўлишига қарши исён кўтаради. «Ит олдида чўк тушган нор»нинг аҳолидан гурури топталади. Донишманд: «Менинг бир жайдари фалсафамдир шу: Ҳаргиз илтимога кунинг қолмасин», — дея фарёд чекади. Бироқ асрлар оша бу иборани халқимиз яхши ниятда харқанча такрорламасин, шоир жон қойитиб, илтимо қилмасин, ҳаёт сизни унга мажбур қилверад...

«ДУНЕНИ ҚИЗГОНМА МЕНДАН, АЗИМ...» Шоирнинг (1980) йили яратган «Дунени қизганма» шеъри ҳаётда «гадонинг душмани гадо бўлади» мавжуд дегандай, ҳар бир касбдаги инсоннинг рақиб, харифи ўз касбдоши, қавми орасида бўлади. Ижодкорларники ҳам шу — шоирники шоир, хофизники — хофиз, рассомники — рассом ва ҳокзо...

Нозик ташбҳу қиёслаг, профессионал маҳорат намунаси бўлган ушбу асар илҳам — 3 бандли бўлса-да, мағзи тўқлиги, қуйма шеърлиги билан ажралиб туради.

«Дунени қизганма мендан, азим, Қалбингни ёқмасин шўбха ва сўроқ, Мен ўза манзага тишканман кўзим, У сенинг қулабдан жуда ҳам йироқ.»

Деган шоир ўз «рақибни» кўнглини хотиржам қилмоқчи бўлади. Айниқса бу тоифа тўртлиги ихчам шеърларни бир игга тизиб, оҳангга солиб қуйлаган халқ хофизи Шерали Жўраевнинг «Дунени қизганма» туркум қўшиқларидан сўнг поэтик иборанинг умри узайиб, мазмунини янада бойиди, халқ орасига сингиб кетди...

«СЕН ҚАЙДАН БИЛАСАН...» кириш сўзи билан бошланган поэтик ифодадор орасида «Сен қайдан биласан» ибораси ҳам бор ва у бот-бот нутқимизда ишлатиб турилади. Аслида 1980 йили яра-

Advertisement for 'Uzmevasabzavotuzumisanot-holding' featuring images of vegetables and a large text overlay: «ЎЗМЎВАСАБЗАВОТУЗУМИСАНОТ-ХОЛДИНГ» КОМПАНИЯСИ ЖАМОАСИ. Кўхна ва ҳамиша кўркам НАВРЎЗ БАЙРАМИ билан азиз ватандошларимизни МУБОРАКБОТ ЭТАДИ! Наврўз, бу — янги кун, янги ҳаёт ва фаровонликнинг тимсоли сифатида минг йиллардан буён нишонланади. Биз эркин ва озод ўлкамизда ушбу айёмнинг ЎН БЕШИНЧИ баҳорини қаршилаяпмиз. Биз Истиқлолнинг муждасини, юртимизда кечаётган ислохотларнинг улкан самарасини ҳам кўтаринки кайфиятда кутиб олмоқдамиз. Аминмизки, бундай фаровонлик ҳисси халқимизга абадий ҳамроҳ бўлади. НАВРЎЗИНГИЗ ҚУТЛУФ БЎЛСИН!

САМАРҚАНД ВИЛОЯТ ПАХТА САНОАТ ЖАМОАСИ

*Ўзбекистон халқини эзгулик ва
янги ланиш байрами —
НАВРЎЗИ ОЛАМ
билан самимий муборакбот этади.
Ушбу айём билан барчангизни
қутлар эканмиз, хонадонингизга
тинчлик, оёйишталик ва
қут-барака тилаймиз.*

✓ **Нашр**

МИЛЛИЙ ЭНЦИКЛОПЕДИЯ ЯКУНЛАНИШ АРАФАСИДА

Ўзбекистон миллий энциклопедиясининг 11-жилди "Қизилқумит" мақоласи билан бошланиб, ўзбек алифбосининг охириги ҳарфи ("Х") да "Хурмуз бўғози" мақоласи билан тугайди, яъни "К" ҳарфининг охириги қисми, "Ғ", "Х" ҳарфлари доирасидаги мақолаларни ўз ичига олади. Ушбу жилддан 1626 та мақола ўрин олган бўлиб, унда соф ўзбекча талаффуздаги ҳарфлар бўлганлиги учун маҳаллий материаллар нисбатан катта қисми ташкил этади (тахминан 80% маҳаллий материал, 20% умумбашарий материал).

Ўзбекистонни жаҳонга танитаётган машҳур спортчилар: шахмат бўйича жаҳон чемпиони Қосимов Рустам, футболчи Қосимов Миржалол, 5 карра жаҳон чемпиони муайтайчи Эркин Қутибоев ва бошқалар, шунингдек республикада кенг омалашган спорт турлари ("Қилич-бозлик", "Кўл түпи") ҳамда Қишки олимпиада ўйинларига бағишланган мақолалар ўрин олган.

Ушбу жилдда 6 та мамлакат (Қозғистон, Қирғизистон, Ҳиндистон ва бошқалар) ҳақида мақолалар берилган. Қорақалпоғистон республикаси билан боғлиқ 15 дан зиёд туркум мақолалар ўрин олган. Шунингдек, қишлоқ хўжалиги бўйича "Қишлоқ хўжалигини кимёлаштириш", "Қишлоқ хўжалигини механизациялаш", "Хисобот", "Қорақул", "Қорабайир", "Қўйчилик", "Хисор қўй зоти", "Хисорак сув омбори" мақо-

лалари ҳам мавзуга янгича ёндашувлар, фактларга бойлиги билан эътиборга сазовор.

ЎзМЭ 11-жилдида жами 300 дан зиёд биографик мақола берилган бўлиб, қарийб 500 та безак материал (рангли хариталар, рангли ва оқ-қора суратлар) ўрин олган.

ЎзМЭ 11-жилдининг алифбо қисми тугагандан сўнг 4,5 босма табоқ ҳажмида қўшимча мақолалар берилган. Қўшимча мақолалар Ўзбекистон миллий энциклопедиясини нашр этиш даврида (2000-2005 йиллар) рўй берган айрим ўзгаришлар: янги Ўзбекистон Қаҳрамонлари, Ўзбекистон Республикаси фан арбоблари, санъат арбоблари, Ўзбекистон халқ ёзувчилари, халқ шoirлари, халқ рассомлари, Ўзбекистон халқ артистлари, халқ ҳофизлари, Ўзбекистон Республикаси халқ ўқитувчилари, "Ўзбекистон ифтихори" унвонига сазовор бўлган машҳур спортчилар ҳақидаги мақолалардан иборат. Меъзон бўйича берилиши керак бўлган, лекин муайян сабабларга кўра ЎзМЭ жилдларига кирмай қолган баъзи шахслар, турли тушунчалар ҳақида мақолалар ҳам ушбу қисмдан ўрин олган.

Китоб сўнггида ўқувчи билиши зарур бўлган маълумотлар бир неча жадвалларда илова этилади. 1-илова Ўзбекистон Республикаси мустақиллик даври йилномасидир. Унда мустақил мамлакатимизда 15 йил ичида эришган улкан ютуқлар ипга

тизилгандек баён этиб берилган. 2-иловадан Нобель мукофотлари лауреатлари рўйхати ўрин олган. 3-, 4-иловаларда жаҳон мамлакатларининг энг муҳим кўрсаткичлари қайд этилган бўлса, 5-иловада муҳим табиий географик объектлар кўрсатилган.

Набатдаги иловаларда халқаро бирликлар системасининг асосий, қўшимча ва ҳосилавий бирликлари, Урта Осиё халқлари тарихида қўлланган муҳим ўлчов бирликлари, вақт ҳисоби, календарь, мучаллар, буржлар ва шамсий йил ойлари, юлдуз туркумлари жадвал тарзида берилган.

Шу билан Ўзбекистон миллий энциклопедиясининг умумалифбо ҳарфидеги 1-11-жилдлари нашри тугалланди. 11 жилдда умумий ҳажми 1600 нашриёт-ҳисоб табоғини ташкил этган 50 мингдан зиёд мақола берилди. Бунинг қарийб 40% Ўзбекистон мавзуга бағишланган.

"Ўзбекистон миллий энциклопедияси" давлат илмий нашриётида миллий энциклопедиянинг якуновчи 12-жилди устида қизгин иш борапти. Бу жилддаги ҳамма мақолалар Ўзбекистон Республикасига бағишланади. ЎзМЭнинг 12-жилди — "Ўзбекистон Республикаси" энциклопедияси Ўзбекистон мустақиллигининг 15 йиллиги арафасида ўқувчилар қўлига тегади.

Муроджон АМИНОВ

✓ **Муносабат**

АЖНАБИЙЧА СЎЗЛАШИШ МАДАНИЯТМИ?

Ушбу савол тўғрисида аввал жиддий ўйламаган эканман. Тўғри, ўртоқларимнинг бундай сўзлашиши ғашимни келтирарди. Бир воқеа содир бўлди, энди бу ҳақида ёзмаса бўлмаслигини тушундим.

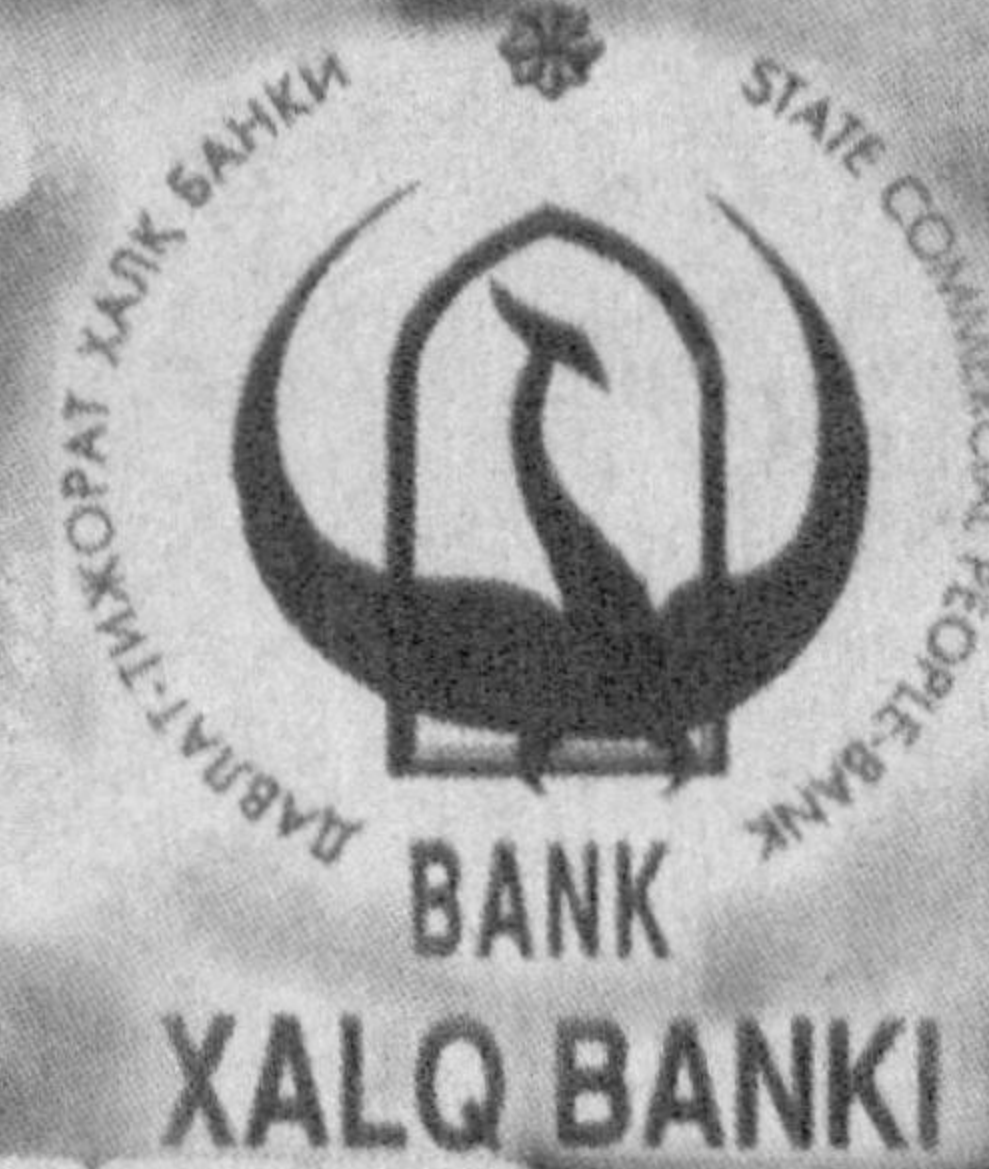
Бир куни онамнинг илтимосларига кўра, бозорга тушдим. Ул-бул харид қилгач, сув ичмоқчи бўлдим. Аммо атрофда коктейлдан бошқа нарса йўқ, уни ўзим қатори йигит сотарди. Ташналигимни қондириш учун коктейл олиб ичмоқчи бўлдим. Айни

шу дамда бир қиз ундан коктейлнинг қандай тайёрланишини сўради. Йигит эса гапини ўзбекчада бошлаб, "қийналгани" туфайли русчада давом этди. Холбуки, қиз ҳам, бола ҳам ўзбек... Буларни кузатиб, коктейл ичаётган бир амаки, "олифта" деб қўйди. Ҳақиқатан ҳам йигитнинг гаплари менга ҳам эриш туюлди, у олифталик учунгина шундай сўзлашаётганини кўриниб турарди. Бундай ҳолатларни фақатгина кўча-қўйда ёки дўстлар даврасидагина эмас,

балки ойнаи-жаҳон, баъзи бир хусусий радио тўлқинларида ҳам кузатиш мумкин. Баъзи бир кўзга кўриниб қолган ёш қўшиқчиларимиз ёки спортчиларимиз ойнаи-жаҳон орқали суҳбатларни рус тилида олиб борадилар (!?) Бу уларга қулайми? Ёки кўпроқ киши суҳбатларидан "бахраманд" бўлишини истадимми? Ёки русча тарбия кўришганими? Энг ёмони бу мулоқотларни соф русча деб бўлмайди. Аралаш-куралаш. Бу кишини хафа қилади. Тилимиз-

га меҳрсизлик, ҳурматсизлик таассуротини беради. Тўғри, XX аср бошида турли халқлар тилидан баъзи сўзлар ўзбек тилига ҳам кириб кела бошлади. Айниқса, бунда 74 йилга чўзилган мустақил тузумнинг айби катта. Нафақат тилимизга, омма онгига ҳам ёмон таъсир қилди. Аммо буларнинг барчаси ўтмишга айланди. Бирок нега бундай сўзлашамиз? Бундай суҳбатлашининг бирон-бир қулайлиги борми ёки маданият белгисими? АЛИШЕР ФАЙЗУЛЛОХ

ЎЗБЕКИСТОННИНГ ЭНГ ЙИРИК ВА УНИВЕРСАЛ БАНКЛАРИДАН БИРИ

ХАЛҚ БАНКИ

*Муқаддас юртимиз аҳли ва меҳмонларини
Наврўз айёми билан самимий муборакбот этади.
Сиз, азизларга тинчлик-хотиржамлик, фаровонлик,
дастурхонингизга қут-барака ва оилавий бахт
тилайди ҳамда байрам муносабати билан
БАҲОР қисқа муддатли, ютуқли омонат
турини*

ТАКЛИФ ЭТАДИ.

*Омонатга пул маблағлари 3 ой муддатга, камиди
10000 сўм миқдорида Халқ банкининг барча
муассасалари орқали қабул қилинади.*

*Ҳар бир омонатчи белгиланган фоиз
даромадларни олиш билан бир қаторда
1000000 сўм ютуқ совриндори
бўлиш имкониятига эга.*

*Ютуқлар тиражи 2006 йилнинг
апрель ойида Навоий шаҳрида
ўтказилади.*

ОМОНАТИНГИЗНИ ИШОНЧЛИ БАНКДА САҚЛАНИҲ ВА КУПАТИТИРИНГИ

Хамкасб

Танишув

ДАВР УНИНГ ТАҚДИРИДА

(Аҳмаджон Мелибоев ижодига бир назар)

Унинг мақола, очерк, китобларини ўқиш, маъруза, ҳикояларини тинглаш мароқли, майин юморга бой, ичакузди хангомаларини бир эшитган одам яна эшитсам, ҳамсуҳбат бўлсам дейди. Бош муҳаррирлик маҳоратига бошқа бош муҳаррирлар ҳавас қилишади, у юртимиз зиёлиларини – адиб, олим, санъаткор, мусаввир, журналист, матбаачи, ношир, турли касб соҳибларини яхши танийди, зиёли ахли ҳам, табиийки, уни яхши билади, ҳурмат қилади. Сал кам қирқ йил давомида қаламқаш, муҳаррир, раҳбар сифатида юрт кезишлар, беҳисоб учрашувлар, мулоқотлар самараси бу, албатта.

Аҳмаджон Мелибоевни яқин ва узоқ хориджа ҳам биладиганлар анча, у Қирғизистоннинг Олабуқа туманида туғилиб ўсди. Ушда ўқитувчилар курсида таҳсил олиб, ўзбек, рус тилларида сабоқ берди, қирғизча гапириш, ёзишни ўрганди, Қозғистонда Бойқўнғирда ҳарбий хизматда бўлди, у ердан газеталарга "Солдат мактублари" юбориб турди. Ўзбекистонда ўқиди, ишлади, танилди, Россияга ҳам бир неча топқир борди, Америкасини ҳам икки марта кўриб келди, Бельгия, Миср ва бошқа давлатларда бўлди, таассуротларини сафарномаларида рўй-рост, холис ёритишга интилди.

Аҳмаджон Мелибоев билими кучли, савияси юқорилиги, дунёқарashi кенглиги, хушмуомаласи боис, турли касб соҳиблари билан уларнинг ўз тилида сўзлаша, савол-жавоб қила олади. Уни яхши биладиганлар гурунг, мулоқотларини эслашади, ўзларича таъриф-тавсиф қилишади.

Мен ҳам бир-икки воқеани келтирай. Ун тўрт йил муқаддам билимдон олим, моҳир педагог Бойбўта Дўстқораевнинг элли ёшини нишонлаш учун бир гуруҳ ижодкорлар Чирқочига борганди. У ўқиган мактабда учрашув, қариндош – уруғ, дўст-биродарлари даврасида гурунгла бўлди. Қаерда бўлмайлик, Аҳмаджон нуктадон нотик, ҳазил, аския, латифа устаси сифатида барчани оғзига қаратди, давранинг гули бўлди, туманинг ўзида ҳам муҳлислари, таниш-билишлари кўпчилиги амин бўлди. Кетиш олдинда Чияли бозорга кирдик. Чирқочликлар одамнинг жонидан бошқа ҳамма нарса бор, ўғриси йўқ, дея фахрлини юрадиган Чияли бозорини айландик.

Гўшт растасидаги тартиб, айниқса, ҳавас қилгулик эди. "Бунинг баҳоси қанча бўлди", - деди "ЎзАС" бош муҳаррири семиз қўй гўшти дириллаб турган оқ куйруқ эгасига ишора қилиб.

– Сизга текин, Аҳмаджон ака деди сотувчи йигит жилмайиб, - Телевизорларда кўриб, газетангизни ўқиб тураминиз." Аҳмаджон мутаассир бўлди.

Хаёл беихтиёр яна узоқларга олиб кетди. Уттиз етти йил бурун бўлгуси талабалардан кириш имтиҳони олиб турибмиз. Саволларга бошқалардан уч-тўрт ёш каттарок, бўйи тикроқ, кўзлари чакноқ йигитнинг она-тили ва адабиётидан саволларга бурро ва тўлиқ жавоблари бизни тўлиқ қаноатландирди, қўшимча саволларга ҳам шариллатиб жавоб берди. Шеригим билан баҳомиз яқдил - "5" бўлди. Камоли хурсанд бўлганимдан "Сиздан келажакда ўткир журналист, зўр муҳаррир чиқади", деб юборибман.

"Яхши гап яхши-да, фақишталар омин дер экан", дея баъзан ушбу воқеани эслатиб туради Аҳмаджон. Аҳмаджон талабалик йилларидаёқ матбуотда бот-бот чикиб турарди. Журфақни тугатиши билан оқ ёшлар газетасига ишга ўтди, қалами янада чарқланди, кейин "Еш гвардия" нашриётида бош муҳаррир ўринбосари сифатида кўпга китоблар юзага келишига бош қўшди, ўзи ҳам "Бир заминда яшаймиз", "Умидли дунё", "Иккинчи истеъдод", "Салим буванинг саргузаштлари (икки тилда)" номли китоблар чикарди.

Кузатувчанлик, синчковлик, бошқалар эътибор бермаган нарсаларга эътибор бериш, кўрмаган нарсаларни кўриш, долзарб мавзу, муаммолар топиш, "эски" мавзуларнинг янги чирраларини кўра билиш, матнга майин илик юмор сингдириб юбориш Аҳмаджон Мелибоев асарларига хос фазилатларданки, бу илк мақолаларидаёқ намоён бўлган эди. Газетага энди ишга ўтган кезлари "Бир нарса ёзувдим, кўриб фикрингизни айтсангиз", деб қолди. Қишлоқда ўтган бир тўй ҳақида экан. Бу мавзуда қанча нарса ёзилган, ёзилапти, ёзилажак, бирор янги гап айтиб бўлармикан, дея фикр ўтди ҳаёлимдан бошда. Уқиб кўрсам, чиндан ҳам, янги, маъқул, мақбул гап айтибди. Кечки базм. Бир гуруҳ

қаламқашлар вақт ажратиб, йўл босиб шаҳардан боришади. "Янги меҳмонлар келиши, ашуладан бўлсин", дейишади тўй соҳиблари хонандаларга. Кўзлари сузилиб, эснаб турган "санъаткор" бошлаб юборади:

**Насиҳатим эшит, эй ўлаон,
Тўйингга келади яхши ҳам ёмон**

"Чарчаб келиб, энди нонга, чойга кўл узатган эдик, хушёр тортиб бир-биримизга қарадик", ёзади муаллиф. Иккинчи "санъаткор" эса хирқироқ овозда авжини олади.

**Баъзилар ошингни ер,
Андин кейин бошингни ер.**

"Энди ошга кўл узатган эдик, дарҳол лагандан кўл тортдик". Бири-биридан саёз, савияси паст ашулардан ҳаммининг энсаси котгани, тўй соҳиблари ҳижолатда қолгани мақолада афсус-надомат билан тавсифланади. Ишни тугатиб, тўйга келган шу ерлик шофёр йигит, илтимосларга кўра, рубобни кўлга олиб мумтоз ашулардан бирини ширали, майин овози билан шу қадар гўзал ижро этадики, ёш-яланг, ҳатто чол-кампирилар беихтиёр уйинга тушиб кетишади, отарчилар – пул бандалари севкинга жуфтани ростлаб қолишади.

Еш муаллиф оддий, ҳаётий воқеани шу тарзда гоҳ жиддий, гоҳ ҳазил оҳангларида табиий, самимий тасвирлашга уринган эди, сарғайиб кетган газета варағини ҳали-ҳозир талабаларга намуна сифатида кўрсатаман.

Публицист мақоладан мақолага, китобдан китобга ўсиб, қалами қай-райиб борди.

Аҳмаджон Мелибоев йирик, салмоқли мақола, очерклар ёзишга ҳам (Чингиз Айтматов билан курган сўхбатлари, ижоди, фаолияти ҳақидаги туркум мақолалари, хорижий сарфарнома, эсселари, экология, маънавият, кадриятларнинг долзарб, огрикли муаммоларини дадил кўтарган ўткир чиқишларини эслайлик), бир чимдим ичакузди қатралар, қизиқ хангомалар ёзишга ҳам (адиб, санъаткорлар ҳаёти ижодида оид мароқли воқеа, кулгили ҳикоялари бунга мисол) бирдек моҳир.

"Ўзбекистон адабиёти ва санъати" ҳафталигига бош муҳаррирлик қилган 1988-2000 йиллар Аҳмаджон Мелибоев ҳаёти, ижодий фаолиятида энг қизгин, самарали давр бўлди.

Қайта қуриш, ошқоралик, турфа фикрлик, хур фикрликни энг кўп ва хўп акс эттирган жасоратли, маҳоратли нашр, шубҳасиз, "Ўзбекистон адабиёти ва санъати" бўлди. Ижтимоий ҳаёт, тарих, адабиёт, тил, дин, экология, маънавий кадриятларнинг долзарб, огрикли муаммоларига оид ўткир чиқишлар кўпроқ шу газетани 220.000 нусхадан 1990 йилда 900.000 нусхага етди. Энг сара мақолалардан тартиб берилган икки жилдик "Фитна санъати" китоби бадиий публицистикамининг гултожи бўлди. Орада масъул лавозимда тўрт йилча ишлаб, яна кадрдон наشري раҳбарлигига қайтган, тез орада газета янада мароқлироқ, мазмунлироқ чиқа бошлади. Газетанинг ўтган йил, 21 октябрь – Тил байрамига бағишланган сони ҳақида "Хар сонинг қадр ўлубон, хар саҳифанг ўқишли бўлсин" номли матбуот обзори мақомида бир нарса ёзиб, "Хурият"да чиққан эдим. Дарҳақиқат, хар бир сонидан энг ками икки-учта воқеа бўлади, ўқимаса армон бўлиб қоладиган материал берилади. Эътиборга, эътирофга лойиқ, қизиқиб ўқиладиган материалларда бири "Муҳаррир минбари" рунки остида берилаётган туркум мақолалардир. Хозир улар сони 100 дан ошди. Аксарияти Аҳмаджон Мелибоев қаламига мансуб ушбу мақолаларни, таъбир жоиз бўлса, бошловчи мақола деб атаган бўлардим. Шўролар замонида бош мақола кенг урф бўлган, айниқса, "Правда" бош мақолаларининг ўзи ёзган эди. Хукмрон мафкуранинг қарнайи бўлган, расмий, зерикарли услубда ёзилган ушбу дабдабали, дағдағали бош мақола иттифоқчи республикалар газеталарида кўчирилиб, таржима қилиб босилар, унинг кўрсатмалари билан ҳисоблашмай илож йўқ эди. СССР парчаланиб компартия барҳам топиб, собик республикалар мустақилликка эришган, давлаткор, "доно" бош мақолаларга ҳам зарурат, ҳожат қолмади, улар ўрнини "Муҳаррир минбари" рункидаги жонли, табиий ёзилган, ўқувчини муаммони бирга ўйлашга, ижодий ҳамкорликка ундайдиган мароқли бошловчи мақолалар эгалламоқда, "ЎзАС"да босилган бундай мақолалардан таркиб топган "Хуштакни ким чалади?" китоби тезроқ чиқишини орякиб кутамиз. Яқинда 50 йиллигини нишонлаган

"Ўзбекистон адабиёти ва санъати" да шеър, ҳикояси, очерки, суҳбати, таржимаси, сурати билан чиқишни хар бир ижодкор шараф деб билади. Газетанинг савияси анча баланд, талаб ҳам шунга яраша юқори. Жиддий чиқишлари билан жамоатчиликни ўйлантирадиган, ҳазил-мутойибалари билан кулдирадиган, салкам қирқ йил давомида журналистиканинг қаттиқ нонини еб, имтиёзу имкониятларидан бахраманд бўлиб келаётган ҳамкасбимиз ўзини аямай, тунни кунга улаб меҳнат қилишлари, муҳаррир сифатида баъзан юмшоқ гиламлар устидан оҳиста юриб бориб қаттиқ гап эшитишлари, матбуотнинг тўғри, тўқмоқли сўзига чидай олмаган амалдорлар билан тортишишлар, суд жараёнларида қатнашишлар, ўтмайдиغان матоҳини ўтказиш учун ҳол-жонига кўймайдиган қалам ахли билан дод-муомалалар, ҳатто ширин ёлғонлар айтишга тўғри келишлар, ёлғиз ўзагина аён нуқсонлар, бари-бариси, пироваҳрида юракка огир тушади, гоҳи-гоҳида безовта қилиб, огоҳлантириб туради.

Хомсўт эмган бандамиз. Баъзан ҳамкасбимизнинг ўзидан ҳам ўтади, меъёрни сал оширган, ҳазил қиламан деб таъби нозик одамнинг дилини огритиб, қизиқ гап айтман деб қовун тушириброк, кишини ўйлантириброк қўйган ҳоллар ҳам бўлиб туради. Ҳазилни биров тўғри тушунади, кўнглига олмайди, биров зоҳиран сездирмайди-ю, дилига тугиб кўяди. Биз-ку узоқ йиллик кадрдонимиз, бир-биримизга устозу шогирдимиз, хар қанча ҳазил бўлса кўтарамиз, лекин эътирозли фикрлар, танқидий гаплар бўлса юзимизга айтмамиз. Айтмамиз-у кўп ўтмай ширин суҳбатлари, ҳазил-мутойибалари, мароқли мақолаларини соғиниб қоламиз.

Аҳмаджон Мелибоевнинг илк китоби "Бир заминда яшаймиз" деб, ҳозир нашриётга топширган китоби "Ёлғиз яшаб бўлмайди" деб аталади. Китоблар номи ёзувчи ижодий кредосига ишора қилиб туради. Солиқон Шарипов кузатганидек, Абдулла Орипов лутф этганидек, фазодан "Қуванинг анорича" кўринадиган она сайёрамизни эъзоэзлайлик, тинч-тотув яшаб ҳамқору ҳамдаст бўлиб уни яшнатайлик.

**Сайди УМИРОВ,
ЎзДЖТУ халқаро журналистика факультети кафедра мудири,
Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси**

НАВРЎЗ

Ортада қолди изғирин, хут, айём-ажуз,
Чақнади илк қолдироқ Моно бирлан.
Эклиптика бўйлаб ўтди

Шамс Ҳамалга,
Келди баҳор кўм-кўк гўмбаз

само бирлан.

Сою даштга ёйиб яшил кўрпа-гиллам,
Келди баҳор илк бойчечак, сабо бирлан.

Шаршаралар сочин ёйиб ҳайқирганда,
Келди баҳор ризқ улашиб сафо бирлан

Еш ниҳоллар чақалоқдай эмиб шарбат,
Илдиз отар келинчақдай иво бирлан.

Силаб майса, дарахт
зулфу кокиллари,
Келди Наврўз тенекунликда

сана бирлан.

Тошни ёриб нимжонгина яшил майса,
Куйлар Шамсга эшитилмас

садо бирлан.

Навобатга тақиб митти гулча-бодроқ,
Келди Наврўз бог-гулзорга шона бирлан.

Минг бир рангли тароватин
этиб кўз-кўз,
Келди Наврўз настарин гул

оҳор бирлан.

Мустақил юрт, Ўзбек элин
гулга бурқаб,
Келди Наврўз тансиқ гулли

шпор бирлан.

Унут бўлган удумларга бериб сайқал,
Келди Наврўз аждодларим руҳи бирлан.

Ҳаёт чархи манзу тилим мисли узук,
Кўк сомсаю сумалак-ла ҳалим-хоним,
Дастурхонга тортиқ бўлди

кўчи бирлан.

Карнай-сурнай, аскияга жўр улашиб,
Келди Наврўз куйю қўшиқ наво бирлан.

Ҳаёт чархи манзу тилим мисли узук,
Ёзди Жўра маҳдиянгни магно бирлан.

Фулом ЖўРА

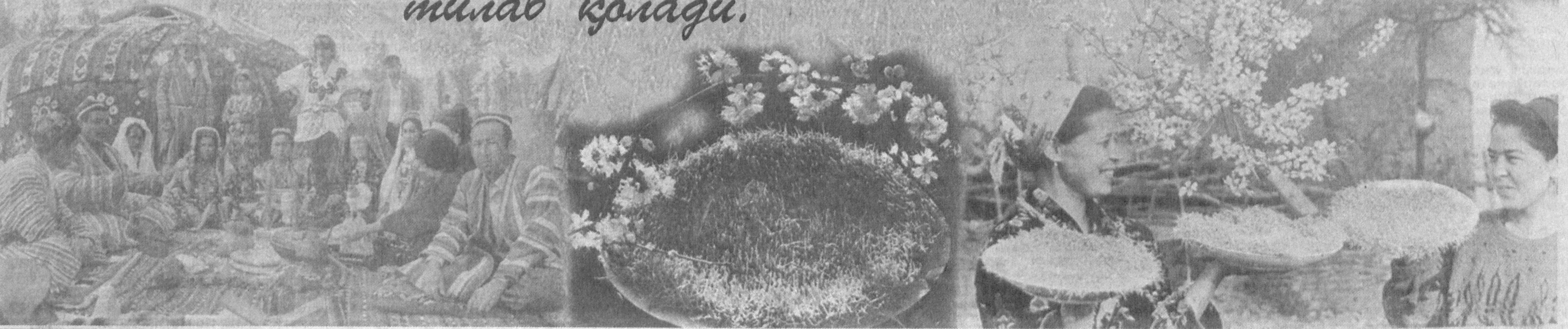
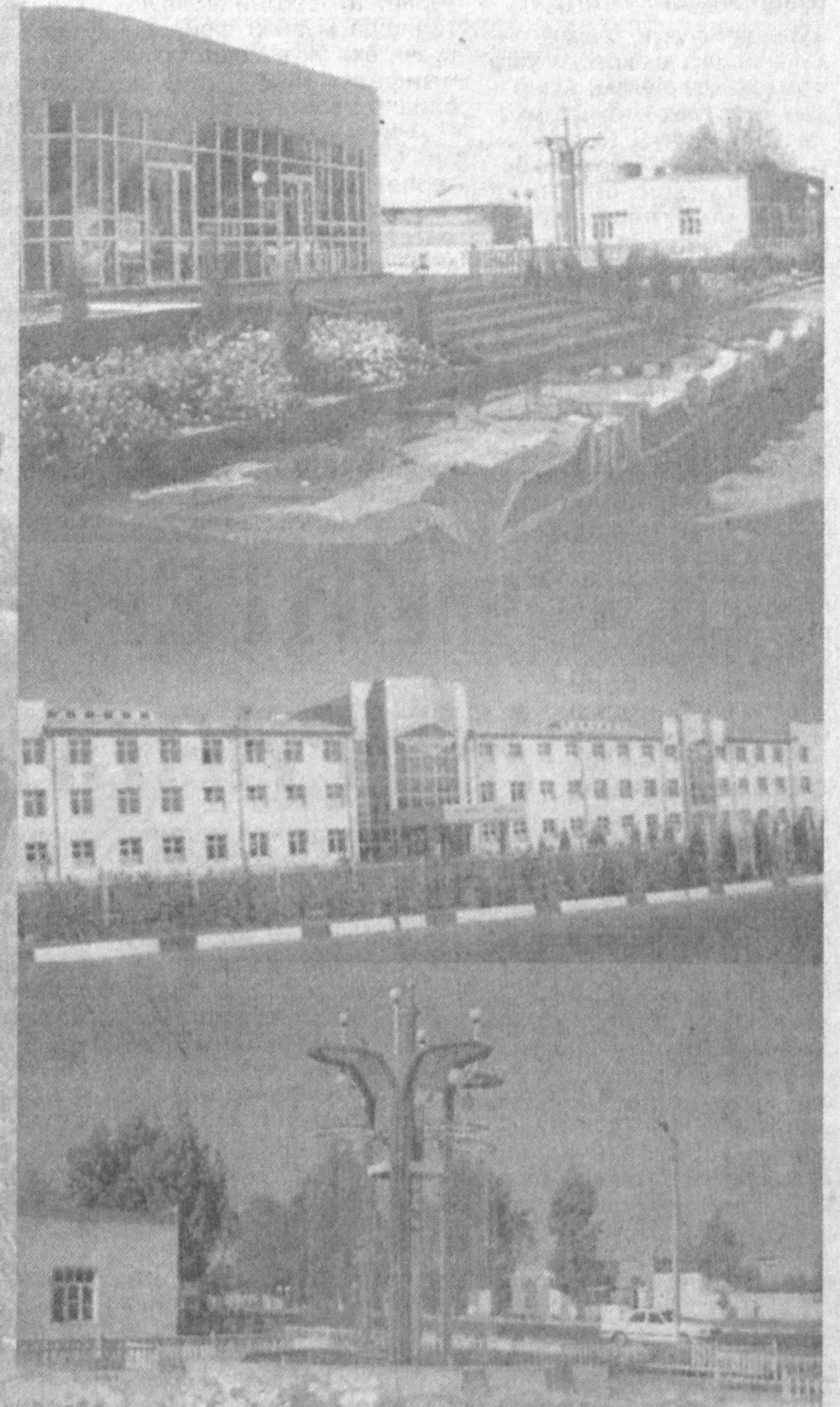
«СУВЖИХОЗГАЗ» *Ассалом, НАВРЎЗ*

ЎЗБЕКИСТОН - ХИТЎЙ
ҚЎШМА - КОРХОНАСИ

Барча Ўзбекистонликларни яшариш ва янгилашиш айёми билан чин юракдан муборакбод этади!
Юртимизнинг хар бир куни баҳор кунларидай қувончли ва фараҳбахш бўлсин!

«СУРХОНДАРЁ» вилояти САРИОСИЁ тумани ҳокимлиги ширкат ва фермер хўжалиги жамоалари

*халқимизга НАВРЎЗ тилакларини из-
ҳор этар экан, Она заминимиздаги тинч-
лик-барқарорлик, дастурхонимиздаги
тўқин-соғинлик абадий бўлишини
тилаб қолади.*

✓ Хабардормисиз?

“ТАКСИ”ЧИ ЯНГИ ЛИЦЕНЗИЯ ОЛАДИ

Мамлакатимизда бозор иқтисодиёти муносабатлари ривожланиб бораётган сари фуқароларимизнинг ҳам турли тадбиркорлик фаолиятлари билан шуғулланишлари кўпаймоқда. Тадбиркорликнинг турли-туман кўринишлари халқимизнинг турмуш даражасини юксалтиришга ўз таъсирини кўрсатмоқда. Кимдир савдосотик билан, кимдир фермерлик билан ва бошқа бировлар тадбиркорликнинг ўзларига маъқул бўлган бошқа кўринишлари билан машғул бўлиб, шу орқали рўзгор юртатаяди. Тадбиркорлик фаолиятлари орасида яна бир тури борки, ундан жуда кўпчилигимиз кундалик ҳаёти-мизда ўзимиз хоҳласак-хоҳламасак фойдаланишга мажбурмиз. Бу йўловчи ташиш, одамлар узоғини яқин, оғирини енгил қилиш билан шуғулланувчи тадбиркорлар фаолиятидир.

КАНДАЙ ҚИЛИБ?

Тадбиркорлик, бирор-бир фойдаланиш билан машғул бўлиш яхши, албатта. Лекин ҳар бир фаолият мавжуд қонун-қоидалари асосида, ана шу қонунлар талабларига мос равишда ташкил этилиши лозим. Масалага шу нуқтаи назардан ёндашган ҳолда биз бугун йўловчи ташиш билан шуғулланаётган айрим тадбиркорлар фаолиятига бир назар ташламоқчимиз.

2006 йилнинг 1 майдан бошлаб лицензиялар ҳам янги шаклда, муҳофазаланган ҳолда чиқарилади. Лицензиялар бериш билан эса Тошкент шаҳар ҳокимлиги Йўловчи транспортнинг барча турлари ҳаракатини лицензиялаш ва мувофиқлаштириш департаменти шуғулланади. Ҳозирда хусусий тадбиркорлар қўлида бўлган, муддати ўтмаган лицензиялар ҳеч қандай тўловларсиз янги шаклдаги лицензия варақаларига алмаштирилиб берилади. Бу иш 2006 йилнинг 1 июнига қадар амалга оширилиши лозим. Агарда, хусусий тадбиркор юридик мақомга эга бўлган ҳолда йўловчи ташиш фаолияти билан шуғулланишни истамаса, у ҳолда лицензия олиш учун тўлаган маблағининг қолган қисми унга қайтариб берилади. Агар фаолиятини давом эттиришни хоҳласа уюшмага аъзо бўлиш вақтида у инобатга олинади.

Янги кўринишдаги лицензия бўлмаган ҳолда йўловчи ташиш фаолияти билан шуғулланган ҳайдовчилар маъмурий жавобгарликка тортилади. Бунда энг кам иш ҳақининг 20 бараваридан 150 бараваригача бўлган миқдорда жарима солиш, агар маъмурий ҳуқуқбузарликни бир йил давомида такроран содир этса, ҳуқуқбузарликни содир этиш воситаси сифатида транспорт воситасини мусодара қилишгача бўлган жазо чораси қўлланилади.

Ҳозирги кунда юқорида эслатиб ўтилган қарорлар талабларини бажариш, уни ҳайдовчиларга тушинтириш борасида тегишли ташкилотларнинг мутасадди бўлган ходимлари иштирокида махсус рейдлар ўтказилаяпти. Бу рейдлар давомида йўловчи ташиш фаолияти билан шуғулланаётган транспорт воситаларининг техник ҳолатидан тортиб, уларнинг тадбиркорлик билан шуғулланишларига рухсат берувчи ҳужжатларига текширилмоқда. Уларни бартараф этиш чоралари кўрилаяпти. Аммо фақатгина назоратни кучайтириш билангина илҳомий натижаларга эришиб бўлмайди. Бунинг учун, энг аввало, ҳайдовчилар хизмат кўрсатиш маданиятини оширишлари, ўз ўрнида йўловчилар ҳам ўзларига намунали хизмат кўрсатишни, ўзлари хизматидан фойдаланадиган транспорт воситаларининг техник ҳолатдан соғина, озода бўлишини талаб қилишлари лозим.

Анвар СУЛАЙМОНХЎЖАЕВ,
Ўзбекистон Республикаси ИИВ
ИҲХББ бўлим бошлиғи

САМАРҚАНД вилояти КАТТАҚҮРҒОН ПЕДАГОГИКА КОЛЛЕДЖИ

*Жамоаси Ўзбекистон
аҳолисини НАВРЎЗ –
бахор айёми билан қизгин
тадбирлайди ва барчангизга
бахт-саодат, узоқ уйр
тилайди. Бу йилги
Наврўз ҳар бири-
миз учун бахт ва омад
келтиришини
яратгандан сўраб
қоламиз.*

Маълумки, ҳар бир транспорт воситаси, у хоҳ йўловчи ташувчи, хоҳ юк ташувчи бўлсин, биринчи навбатда техник жиҳатдан соғ бўлмоғи лозим. Чунки техниканинг соғлиги ҳаракат хавфсизлигини таъминлашнинг асоси ҳисобланади. Йўлда бирор-бир тасодифий кўнгилсизликка учрамаслик, айниқса, йўловчи ташувчи транспортлар хизматидан фойдаланаётган фуқаролар хавфсизлигини таъминлаш биринчи навбатда айнан техниканинг соғлиғига боғлиқ.

Бу ҳақда гапирар эканмиз шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, ҳар бир автобус йўлга чиқишдан олдин навбатчи механиклар томонидан синчковлик билан кўздан кечирилиши лозим. Навбатчи механикларнинг ўз ишларини сифатли бажаришлари кўплаб ноҳушликларнинг олдини олишда гоята муҳимдир. Ҳаракат хавфсизлигини таъминлашда айримларнинг назарида майда-чуйда бўлиб кўринган ҳолатларнинг ҳам аҳамияти катта эканлигини унутмаслик керак. Шуни ҳисобга олган ҳолда Президентимизнинг айнан ана шу соҳани тартибга солиш, аҳолига намунали хизмат кўрсатишни йўлга қўйишга қаратилган бир қатор қарорлари чиқди. Ана шу қарорлар

Яна шуни ҳам айтиш лозимки,

(Бошланиши 1-бетда) журналист учун тармоқ орқали бошқа шахс ёки ўзга мамлакатда бўлган манбадан интервю олиш имкони мавжуд.

Интернет оммавий ахборот воситаси сифатида ҳам кенг имкониятларини намоян қилмоқда. Глобал тармоқда мавжуд бўлган ахборот агентликлари ва веб-газеталарда фаолият юргизаётган касбдошларимизга нисбатан «интернет-журналист», «онлайн-журналист» деган иборалар ишлатилмоқда.

ИНТЕРНЕТ — ЖУРНАЛИСТИКА

Мамлакатимизда ҳам бу жараён жадал тараққий эта бошлади. Айрим газеталарнинг электрон кўринишларидан ташқари интернет-нашрлар сони ҳам ортиб бормоқда.

Гиперматнга ҳар қандай лугат ёки энциклопедия мисол бўла олади. Аниқроғи, уларни тузишда гиперматн усулидан ҳам фойдаланилади.

Интернет-журналистиканинг янги йўналиши пайдо бўлганлигини тан олган ҳолда, унинг назарий ва амалий муаммоларини муҳожама этишимиз ва юзга келиши мумкин бўлган саволларга жавоб қайтаришга тайёр бўлишимиз зарур.

Интерактивлик. Манба ва фойдаланувчи муносабатиди ўзгариши юз берди. Бошқача қилиб, газетага мослаб айтганда, аввалги газета ва муштарийлар ўртасидаги муносабат бир томонлама алоқа шакли — монолоддан икки томонлама алоқа тарзи — диалогга айланди.

Шахсий ёндошиш. Интернет ахборот манбаи бўлганлиги боис ўқувчини айнан сизнинг материалингизни танлашга ундаш мушкул вазири.

ган мақолани шаклан ихчам ва, шу билан бирга, сермазмун матнга айлантириш мумкин.

Тезкорлик. Интернет бошқа оммавий ахборот воситаларига нисбатан ўз тезкорлиги билан ажралиб туради.

Мультимедиа. Веб-журналистиканинг ўзига хос ижобий жиҳатларидан бири унинг мультимедиа характерига эга эканлигидир.

Материални тайёрлаш ва уни глобал тармоққа жойлаштиришдан аввал Интернет ва газета матнларини ўқиб бир-биридан фарқ қилишини инобатга олмақ зарур.

Интернет катта ва кенг қўламли ахборот манбаи бўлганлиги боис ўқувчини айнан сизнинг материалингизни танлашга ундаш мушкул вазири.

Ўқувчи кам ҳоллардагина Интернетдаги материални бошдан охиригача ўқийди.

диққатини жалб этган бўлақларини ўқийди.

Юқорида айтилганлардан келиб чиққан ҳолда, веб-нашр учун материал ёзишда қуйидагиларга эътибор қаратмоқ зарур.

Сарлавҳа мақоланинг ўта муҳим қисми ҳисобланади. Веб-нашрнинг муҳаррири босилаётган мақоланинг сарлавҳасини газетадагидек қисқа ва лўнда бўлишига интилмайд.

Интернет-нашрдаги мақолани схематик тарзда қуйидагича тасвирлаш мумкин: сарлавҳа — қисқача мазмун баён этилган хатбоши (лид) — асосий матн — мақола мавзусига доир бошқа материалларга ҳавола.

Ўқувчи мақоланинг ушбу таркибий қисмларига кўз югуртириб, ё уларнинг ҳаммасини ўқийди ёки айримлари билан танишган, бошқа материалга ёки бошқа сайтга ўтиб кетади.

Юқорида айтилганлардан хулоса қилиш мумкин, замонавий технология маҳсули бўлган интернет-журналистика соҳада қалам тебратишга бел боғланлардан ўзига хос касб маҳоратини талаб этади.

Тошпўлат РАҲМАТУЛЛАЕВ

ЎЧТЕПАДАГИ ҲУНАР МАСКАНИ

уни коллежлар ўртасида ўз ўрни бор

Ўзбек халқи миллий қадриятларида ҳам, муқаддас динимизда ҳам илм ва ҳунарга юксак мартаба берилган.

Коллеж директори Шўҳрат Иноятов сарғар-талабалар ишини кўздан кечирмоқда.

Коллежга ташрифимиз танаффус пайтига тўри келди. Бино ичкарига кирганимизда қаердандир мусика садоси янграётганди.

Коллежда зарғарлик санъати ўстади, тикувчилик ишлаб чиқариш устаси, бадий миллий либос устаси, бадий ёғоч уймакорлик устаси, бухгалтер-аудитор мутахассисликлари бўйича кичик малакали муҳандислар тайёрланади.

Миллий либос устaxonасида

Ўқувчи мақоланинг ушбу таркибий қисмларига кўз югуртириб, ё уларнинг ҳаммасини ўқийди ёки айримлари билан танишган, бошқа материалга ёки бошқа сайтга ўтиб кетади.

Тошпўлат РАҲМАТУЛЛАЕВ

бадий ёғоч уймакорлик устаси, бадий наққошлик устаси, бухгалтер-аудитор мутахассисликлари бўйича кичик малакали муҳандислар тайёрланади.

Коллежни кузатар эканмиз, хоналар Жанубий Корея жиҳозлари ва ўқув анжомлари билан таъминланганининг гувоҳи бўлдик.

Кутубхона фонди билан танишиб, у ерда 10.000 дан ошқ умумтаълим, махсус, ижтимоий-сиёсий фанлардан дарслик ва бадий адабиётлар мавжудлиги ҳақида маълумот олдик.

Сўхбатни давом эттирар эканмиз, коллеж ўқитувчилари ва ўқувчилари ҳар йили миллий ҳунармандчилик касблари бўйича умумтаълим фан олимпиадаларида ва Республика кўрик танловларида иштирок этиб, совринли ўринларни эгаллаб келишаётганликлари ҳақида жўшиб гапиришди.

Ўқувчиларнинг маънавиятини ошириш ва ижодий қобилиятини шакллантириш мақсадида турли тадбир-ўтказиб тураемиз.

Ташкил этилганига кўп вақт бўлмаганига қарамай, республикадаги коллежлар қаторидан муносиб ўрин олган Миллий ҳунармандчилик касб-ҳунар коллежининг техник ва жиҳатдан барча имтиёзларга эгаллиги, ўқувчиларнинг ўзи тайёрлаган буюмлари асосида музей ташкил

этилганлиги ва, айниқса, улар номён этган санъатдан миллийлик уфуриб тургани аҳамиятлидир.

Эшларнинг юксак билими ва теран фикрлигида устозларнинг ўрни беқийс. Коллежда Карима Юсуфбекова, Дилбар Аъзамова, Кўчқор Рихсиев ва яна бир қатор тажрибали ўқитувчилар Шўҳрат Иноятов раҳбарлигида баракали меҳнат қилмоқдалар.

Коллеж билан ҳамкорлик ўрнатган «Феруз-олга» кичик корхонаси, Низомий номидаги ТДПУ, Қомолиддин Бехзод номидаги Республика расомчилик институти ва Дизайн институтлари бу масканининг ривожла-

Коллежнинг умумий кўриниши.

ниши ва таълим олаётган ёшлар учун янги имкониятлар яратишга яқиндан ёрдам бераёпти. Ёшлар маънавияти ва маданиятини оширишда ўқув юрти қошидаги «Қамолот» ЕИҲ фаолияти ҳам муҳим аҳамият касб этади.

Коллеждан аур таассурот ила қайтар эканмиз, ҳунарнинг нақадар ўлмас ва бой мерос эканлиги, ўз хунаридан бошқаларни баҳраманд этиш эса бағоят хайрли иш эканлигини ҳис қилдик.

Дурдона АЛИМОВА, Азиза УСМОНОВА, Ш. ИБРОҲИМОВ олган суратлар

ТАКЛИФ
ФОТООТКРИТКАЛАР НАШР ЭТИЛСА

Кейинги марта қишлоққа борганимизда синглим адибларимизнинг фотооткрткиаси зарур бўлаётганини айтиб қолди. Улар мактабда аллақандай тадбирни амалга ошираётган экан.

Мен вилоятимиз марказидаги барча китоб ва газета дўконларини қидириб таниқли адибларимиз фотолари бир қадар мукамал берилган ҳеч қандай манба топа олмадим. Суриштирганда маълум бўлдики, кейинги йилларда нафақат адибларимиз, балки санъаткорларимизнинг ҳам мукамал расмлари (фотооткрткиалари) нашр этилмаган экан. Фақат 2-3 йилдан буйн эстрада юдузлари, бир неча ёш киноактёрларнинг портретлари «Даракчи» газетасида босилляпти, холос.

Шуни айтиш кераки, таниқли адибларимиз ва санъаткорларимиз расмлари (фотооткрткиалари) катталардан ташқари болаларимиз учун ҳам жуда зарур. Қисқа аннотацияли бу сингари суратларни адабиётимизни тарғиб этувчи муҳим восита ҳамда яхши ўқув қуроли сифатида баҳолаш мумкин.

Аннамурад ЖУМАКУЛИЕВ

«UNIVERSAL SUG'URTA»
ЎЗБЕКИСТОН-ШВЕЙЦАРИ СУГУРТА КОМПАНИЯСИ
НАВРЎЗ БИЛАН ҚУТЛАЙДИ!

Универсал сугурта барча мижозлар учун мажбурий ва ихтиёрий турдаги сугурта хизматини амалга оширади.
Мурожаат учун телефонлар: 63-92-66, 63-92-70
Манзилимиз: Тошкент шаҳар, Темур Малик кўчаси 3А.
Хизматлар лицензияланган SF 00055.
2002 йил 30 ноябрь.

СУРҲОНДАРЁ ВИЛОЯТИ ШЎРҶИ ТУМАНИ «МУХТОР-1»
ФЕРМЕР ХЎЖАЛИГИ ЖАМОАСИ

Халқимизнинг тинч йиллик қадриятини, гўзаллик ва нафосат титқоли НАВРЎЗ АЙЁМИ билан барча юртдошларимизни табриқлайди. Бевқор орзу ва тўғйларга йўғрилган, қўғилғу байрам юртимизга тўғинлик, қўғил-барак ва фаровонлик келтирсин. Айёғингиз тўғорак бўғсин азизлар!

